

HET PÄRT GEVOEL – HET UNIVERSUM VAN ARVO PÄRT

De magie van eenvoudige noten

Arvo Pärt is overal – in concertzaal, bij dans, in films. Toen ooit een hond begon mee te zingen bij een uitvoering van zijn werk vond de componist dat geen probleem.

Het schijnt dat je Arvo Pärt, de meest uitgevoerde eigentijdse componist, beter niet kan interviewen. Ofwel hij mompelt maar wat, ofwel hij begint heel gewichtige uitspraken te doen. Dus laat Paul Hegeman (*Ik wil graag honderd woorden, In de ban van de Mali Blues*) ons gewoon naar dit fenomeen uit Estland kijken terwijl hij aan het werk is met het Cello Octet Amsterdam. Het vertellen laat hij aan anderen over. Een documentaire hommage volgens een geijkte formule.

Het is intrigerend dat het werk van Pärt bijna buitenaards is, zoals iemand het noemt, maar tegelijk heel breed toegankelijk en vaak diepe gevoelens oproepend. Met wortels in oude religieuze muziek maar ook uitgesproken modern met soms minimalis-

tische trekken.

De muzikale ambassadeur van Estland Tõnu Kaljuste is een vriend van Pärt en weet hoe het begon. Daarnaast proberen, tussen de optredens en repetities van aan Pärt verslingerde orkesten en koren door, diverse musici, dirigenten en andere betrokkenen onder woorden te brengen wat de muziek zo bijzonder maakt.

“De noten zijn eenvoudig, maar het is lastig om de kleur te vangen”, meent iemand. Candida Thompson, dirigent van het Amsterdam Sinfonietta ziet Engelse heuvelslandschappen opdoemen, terwijl de Tsjechische choreograaf Jirí Kylián Pärt vergelijkt met een boom. Stevig geworteld, prachtige bloesems. Aards en toch spiritueel.

Naast dit ruime assortiment uitingen van bevlogenheid is het natuurlijk het mooist om in de muzikale fragmenten zelf het Pärt-gevoel te proeven. Wel kreeg ik door die voor de hand liggende vorm met een naar overdaad

neigende opsomming van muzikale impressies en korte interviews behoefte aan wat meer ruimte. Bijvoorbeeld om eens een nummer in zijn geheel te ervaren. Zelfs de scènes die laten zien hoe Pärt de repetities van het Cello Octet intensief begeleidt – een rode draad in de documentaire – dreigen onder te sneeuwen. Versnipperd avontuur.

Uitstapjes naar dans en film laten zien hoe Pärt ook andere kunstenaars inspireert. Alain Gomis, regisseur van Zilveren Beerwinnaar *Félicité*, geeft het symphonieorkest van Kinshasa met werk van Pärt zelfs een belangrijke rol in dit drama over een Congolese moeder.

En dan is er natuurlijk de inmiddels 83-jarige grootmeester zelf. Soms met een diepe frons als hij geconcentreert naar de cellospelers luistert, soms met een onverwacht kwajongensachtige oogopslag. ‘Niet zo huppelen’, zegt hij, als hij bedoelt dat het iets langzamer moet. Die close-ups van een be-

HET PÄRT GEVOEL

scheiden genie met gevoel voor humor zijn de mooiste beelden. Een soort minimalisme dat Pärt waardig is. “Je moet het stuk zien als een liefdesverhaal”, houdt hij het Octet voor. Misschien is dat genoeg.

LEO BANKERSEN

HET PÄRT GEVOEL – HET UNIVERSUM VAN ARVO PÄRT NEDERLAND, 2019 | REGIE PAUL HEGEMAN | 75 MINUTEN | MET ARVO PÄRT, TÕNU KALJUSTE | DISTRIBUTIE MOKUM FILMDISTRIBUTIE | TE ZIEN VANAF 28 FEBRUARI